

Received: 05/07/2024

Accepted: 21/07/2024

Published: 15/08/2024

Motivation Levels of Preschool Children: The Predictive Effect of Creative Thinking Skills

Merve Yumurtacı¹, Saide Özbey²

Yumurtacı, M., & Özbey, S. (2024). Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerileri ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Education & Well-Being*, 2(2), 161-183. <https://doi.org/10.62416/ijwb-51>

Abstract

This study was conducted to examine the creative thinking skills and motivation levels of preschool children according to various variables and to determine the relationship between children's creative thinking skills and motivation. In line with this general purpose, the study is an exploratory correlational design type research. The population of the study consists of 48-72-month-old children attending official independent kindergartens, nursery schools and private institutions affiliated to the Ministry of National Education in Etimesgut and Sincan districts of Ankara province in the 2023-2024 academic year. The sample of the study consisted of 400 children selected from the population by simple random sampling method. 'General Information Form', 'My Child's Creative Thinking: Adult Perception Scale (APS)' and 'Motivation Scale for Preschool Children (DMQ18)' were used as data collection tools. SPSS-25 package program was used for data analysis. In the findings obtained, it was concluded that children's creative thinking skills showed a significant difference according to mother and father's occupation, mother and father's education level, and teacher seniority ($p<0.05$). When the motivation levels of children were examined, it was concluded that there were significant differences in the social persistence sub-dimension of the scale according to age, in the gross motor persistence sub-dimension according to gender, in the high-level satisfaction sub-dimension according to gender and teacher seniority, in the cognitive persistence sub-dimension according to the number of siblings, birth order and school types, in the social persistence sub-dimension with adults according to school types, in the general competence sub-dimension according to school types and teacher seniority, and in the negative reaction sub-dimension according to teacher seniority ($p<0.05$). Mother's occupation education

1Hayriye Ethem Turhanlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ankara, Türkiye, e-mail: merve.ymrtc@gmail.com, ORCID: 0009-0001-0573-8456

2 Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, Türkiye, e-mail: sozbey@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8487-7579

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: merve.ymrtc@gmail.com

*Bu araştırma ilk yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. II. Uluslararası Pozitif Okullar ve İyi Oluş Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

level and father's occupation and education level showed a significant difference between the overall motivation scale and all sub-dimensions on children's motivation levels ($p<0.05$). When the motivation levels of children were analyzed according to the duration of preschool education, family structure, mother's age, father's age, mother's education level and father's education level, no significant difference was observed ($p<0.05$). There is a positive and highly significant relationship between creative thinking levels and motivation levels ($p<0.05$). There are generally positive and moderately significant relationships ($p<0.05$). The findings show that preschool children's creative thinking skills positively affect their motivation.

Keywords: Child, Motivation, Preschool Education, Teacher, Creative Thinking Skills

Okul Öncesi Dönem Çocukların Motivasyon Düzeyleri: Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Yordayıcı Etkisi

Merve Yumurtacı¹, Saide Özbey²

Öz

Bu çalışma, okul öncesi dönem çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyonları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda çalışma keşfedici korelasyonel desen türünde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini 2023- 2024 eğitim öğretim yılında Ankara ili Etimesgut ve Sincan ilçelerinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokulları, anasınıfları ve özel kurumlara devam eden 48-72 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, evrenden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiş 400 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 'Genel Bilgi Formu', 'Çocuğumun Yaratıcı Düşüncesi: Yetişkin Algı Ölçeği (YAÖ)' ve 'Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)' kullanılmıştır. Elde edilen bulgularda çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin anne ve baba mesleğine, anne ve baba öğrenim düzeyine, öğretmenin kıdemine göre anlamlı fark gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$). Çocukların motivasyon düzeyleri incelendiğinde; ölçeğin çocuklarla kaba motor sebat alt boyutunda cinsiyete göre, üst düzey memnuniyet alt boyutunda cinsiyet ve öğretmenin kıdemine göre, bilişsel sebat alt boyutunda okul türlerine göre, yetişkinle sosyal sebat alt boyutunda okul türlerine göre, genel yeterlik alt boyutunda okul türleri ve öğretmenin kıdemine göre, olumsuz tepki alt boyutunda öğretmenin kıdemine göre anlamlı fark gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$). Annenin mesleği, öğrenim düzeyi ve babanın mesleği, öğrenim düzeyine göre çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde motivasyon ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutları arasında anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Yaratıcı düşünme düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Elde edilen bulgular okul öncesi çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerinin motivasyonlarını pozitif yönde etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Motivasyon, Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen, Yaratıcı Düşünme Becerileri

Giriş

Düşünme öğrenmenin yapı taşıdır ve her türlü öğrenmeyi mümkün hale getirir. Düşünme; muhakeme göstermek, sorular sormak ve hatırlama davranışında bulunmak, bunları problem çözme ile birleştirmek, dili iletişim ve kendini ifade etme için kullanabilmek, fiziksel ve sosyal dünyayı anladığı andan itibaren sosyal bağlar oluşturabilmektir (Morrison, 2004, s. 295).

İnsanların okul öncesi dönemdeki deneyimleri, tüm kişiliğini, düşünce biçimini, hayata bakış açısını ve yaşam tarzını şekillendirir. Bu nedenle, bu kritik dönemde, bir kişi için uygun bir yaşam sağlamak çok önemlidir. Bu süreçte alınan iyi bir eğitim, kişinin düşünme kapasitesini çoğaltır ve düşünme yeteneğini geliştirir. Yaratıcı düşünme, çocukların bilişsel gelişiminin son aşamasıdır. Yaratıcı düşünme becerilerini etkin bir şekilde kullanan nesiller yetiştirmenin okul öncesi eğitimin en önemli görevlerinden biri olduğu söylenebilir (Kara, 2007, s.2; Tuncer, 2017, s. 1-2).

Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık terimleri sıklıkla karıştırılır ve birbirinin yerine kullanılır. Yaratıcı düşünme, yaratıcılık kavramıyla ilgili özellikleri içeren bir düşünme biçimidir ve bir kişinin ulaşabileceği en yüksek bilişsel düşünme yeteneğidir. Ancak yaratıcılık, performans ve zihinsel süreci içeren daha geniş bir kavramdır (Erdoğan ve Ünlüer, 2022, s. 111). Yaratıcı düşünme var olan fikirleri, yeni fikirler veya kavramlar üretecek şekilde gözlem, bilgi ve deneyimle birleştirir. Doğuştan gelen beceriler, deneyim ve yaşam tarzı ile uygun yöntem ve yaklaşımların kullanılması bu ilişkinin ne ölçüde kurulabileceğini belirler (Üstündağ, 2003).

Yaratıcı düşünme yeteneği, yalnızca bir yetişkin yeteneği olarak görülmektedir. Ancak bu yetenek sadece yazarlar, sanatçılar, bilim adamları ve mucitler için değildir. Küçük çocuklar da bu yeteneğe sahip olabilir. Bu alandaki araştırmalar, çocukların yetişkinlerden daha yaratıcı olduğunu, çoğu zaman büyüklerin yapmaya cesaret edemediklerini çocukların özgürce yapabildiklerini ve "katıksız yaratmak için" çocukluğa dönülmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Yaratıcı düşünme, çocukların günlük yaşamda kullandıkları bir problem çözme aracı olmasının yanı sıra bilgi sahibi olmalarını sağlayan bir beceridir. 21. yüzyılın çeşitli problemlerini çözmek ancak yaratıcı problem çözme sayesinde mümkündür. Yaratıcı düşünmeyi destekleyerek yetiştirilen çocuklar, çağının sorunlarıyla yüzleşme ve onları durdurma fırsatı bulabilmektedir (Aral ve Duman, 2014; Gökaydın, 1998, s. 4).

Association Childhood Education International (ACEI), çocuklara yaratıcı düşünme becerileri kazandırmanın onların hem bireysel hem de toplumsal yaşamlarına problem çözme ve üretkenlik açısından katkı sağladığını belirtmektedir (Fox ve Schirrmacher, 2014). Yaratıcı düşünme küçük çocuklar için sadece günlük yaşamlarında sorunları çözmekte kullanılan alternatif bir yol değil, aynı zamanda daha iyi hissetmelerini sağlayan, meraklarını ortaya çıkaran, geleceğe hazırlayan önemli bir beceridir (Koyuncuoğlu, 2017, s. 17).

Düşünme temel bir beceri olarak motivasyonun gelişmesinde de rol oynar. Düşünmeyen bir beyin artık çalışmak istemez. Düşünmeyi zor ve külfetli bir görev olarak gören bireyler, bir amaca ulaşmakta ve üretken olmakta zorlanırlar. Bu nedenle düşünme becerilerinin geliştirilmesi motivasyonun temel kaynağı olarak değerlendirilebilir (Özbe, 2022, s. 86).

Motivasyon, İngilizce "motive" kelimesinden ve hareket etmek anlamına gelen Latince "movere" kelimesinden gelir. Bu kavramlara göre motivasyon; bir organizmayı davranışa yönlendiren, davranışın düzenliliğini ve tutarlılığını belirleyen, davranışına çeşitli iç ve dış etkenlerle yön veren ve bu davranışı düzenleyen sistemler olarak tanımlanabilir (Aydın, 2010, s. 152).

Bireyler kendi ilgi ve arzuları tarafından motive edilebilseler de dışarıdan gelen doğrudan veya dolaylı ödül ve cezalar bireyin motivasyonunu etkileyebilir. Bunlar; içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olarak sınıflandırılır. Dışsal motivasyon, bireyin bir ödül elde etmek, cezadan kaçınmak veya sosyal yaşamda statü kazanmak için davranışta bulunmasıdır. İçsel motivasyon ise kişinin merak ettiği ve ihtiyaçlarını karşılayan herhangi bir durum veya olayı öğrenme dürtüsüdür (Kalaylı, 2021, s. 27; Seyis, Yazıcı ve Altun, 2010, s. 52).

İçsel olarak motive olan çocuklar, öğrenmenin zorluklarıyla mücadele etme ve akranlarıyla rekabet etme eğilimindeyken, içsel olarak motive olmayan çocuklar, öğrenme etkinliklerine katılmama veya katıldıkları bir etkinliği tamamlamadan bırakma gibi davranışlarda bulunurlar. Doğru ve mantıklı düşünme yetisini kaybetmiş birey işe başlamak, başladığı işi bitirmek, sorumluluk almak ve aldığı sorumluluğu yerine getirmek, işin altından kalkabileceğine dair inanç ve özgüven, problem çözme yeteneği, zorluklara karşı sabır ve kararlılık gibi becerilerden yoksundur. Bu nedenle içsel motivasyonun desteklenmesinde doğru ve mantıklı düşünme becerisini kazanmış olmak önemlidir (Harter, 1981; Özbe, 2022, s. 49).

Okul ortamındaki yaratıcılık, sebat, özsaygı, güven, ilgi ve heyecan gibi içsel motivasyon faktörlerinin farklı öğrenme çıktıları göstermesi motivasyona olan ilgiyi arttırmıştır. Motivasyon araştırmacıları, bireyin ilgi alanlarına, amaçlarına, inançlarına ve değerlerine odaklanarak başarılı davranışı açıklamaya çalışmışlardır (Einsberg, 2010).

Türkiye’de yapılan çalışmalar çocukların öz düzenleme becerilerinin, benlik algılarının, ahlaki değer davranışlarının, sosyal becerilerinin ve problem çözme becerileri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Aktemur Gürler ve Özbey, 2019; Özbey, 2018a; Özbey, 2018b; Köyceğiz ve Özbey, 2019; Türkmen, 2019). Motivasyonun zihin, duygular ve davranış bütünlüğü ile gerçekleştiği dikkate alındığında düşünme becerilerinin motivasyon ile ilişkisinin ortaya konulması ve yaratıcı düşünme becerilerinin içsel motivasyonun gelişmesinde temel bir unsur olabileceğine dikkat çekecek bu çalışmanın okul öncesi dönem çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyonları arasındaki ilişkinin belirlenmesi önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda çalışma keşfedici korelasyonel desen türünde bir araştırmadır. Keşfedici korelasyonel araştırmalar, değişkenler arası ilişkileri çözümlenerek önemli bir olayı anlamaya çalışmak için kullanılmaktadır. Bu araştırma türünde doğrudan neden-sonuç ilişkisinin elde edilmesinden ziyade nedensellik için bazı ipuçları elde edilebilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ili Etimesgut ve Sincan ilçelerinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi bağımsız anaokulları ilkokulların anasınıfları ve özel kurumlara devam eden 48-72 aylık 13.312 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, evrenden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiş 400 çocuk oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocuklara ait demografik bilgiler (çocukların yaşı, cinsiyeti vb.), aile ve öğretmene ait demografik bilgiler (annenin mesleği, öğretmenin kıdemi vb.) elde edilmesine yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan Genel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Çocukların yaratıcı düşünme becerilerini belirlemek için Erten Tatlı (2017) tarafından geliştirilen “Çocuğumun Yaratıcı Düşüncesi: Yetişkin Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 25 maddeden oluşmaktadır ve teorik olarak tek boyutta geliştirilmiştir. Uzman görüşüne göre 1=hiçbir zaman, 2=bazen, 3=ara sıra, 4=sık sık, 5=her zaman şeklinde derecelendirilen ölçek beşli likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin güvenilirlik incelemeleri kapsamında Cronbach Alfa iç tutarlık Katsayısı hesaplanarak tek faktör için .93 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca test-tekrar test uygulaması sonuçlarına Pearson Korelasyon Katsayısı uygulanmış ve değer .92 olarak bulunmuştur (Erten Tatlı, 2017). Ölçme aracından elde edilen ölçümlerin güvenilirliğine ait Cronbach Alpha (α) güvenilirlik katsayısı değerleri 0,97’dir. Elde edilen bulgular ölçekten elde edilen ölçme sonuçlarının iyi düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (George ve Mallery, 2016).

Çocukların motivasyon düzeylerini belirlemek için 36-72 aylık çocuklar için Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (The Dimensions of Mastery Questionnaire DMQ18)” kullanılmıştır. Ölçeğin dil geçerliliği dil uzmanları tarafından yapılmış olup gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek maddelerinin içeriği ve Türk kültürüne uygulanabilirliği konusunda 4 akademisyenin uzman görüşü alınmıştır. Bu uzman görüşlerinden sonra hazır hale gelen maddeleri 5 okul öncesi öğretmeni doldürmüştür ve ölçek son halini almıştır. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2018 yılında anaokuluna devam eden 36-72 aylık (n=401) çocuklarla Ankara örnekleminde yapılmıştır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 7 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin Alpha güvenilirlik kat sayıları Bilişsel Sebat alt ölçeğinde .91; Büyük Motor Sebat alt ölçeğinde .88; Yetişkinle Sosyal Sebat alt ölçeğinde.90; Çocukla Sosyal Sebat alt ölçeğinde .87; Üst Düzey Memnuniyet alt ölçeğinde .87; Olumsuz Duygular alt ölçeğinde .81; Genel Yeterlik alt ölçeğinde ise .93 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin bu çalışma kapsamındaki Alpha güvenilirlik katsayıları .82 ile .90 arasındadır (Özbey, 2018a). Ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir. Öğretmenler ölçeği çocuklar adına doldurmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça motivasyon düzeyi de artmaktadır. Motivasyon ölçeğinden ve alt boyutlarından elde edilen ölçümlerin güvenilirliğine ait Cronbach Alpha (α) güvenilirlik katsayısı değerleri 0,77 ile 0,96 arasında değişmektedir. Elde edilen bulgular ölçekten elde edilen ölçme sonuçlarının iyi düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (George ve Mallery, 2016).

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Gazi Üniversitesi Etik Komisyonundan E- 77082166- 302.08.01-677839 no'lu proje izni ve Milli Eğitim Araştırma İzni ile birlikte belirlenen okullara araştırmacı tarafından gidilmiş ve ölçek uygulamalarına başlamadan öğretmenlere ölçekler hakkında bilgi verilmiştir. Ölçekler öğretmenlere dağıtılarak, öğretmenler tarafından her bir çocuk için ayrı ayrı cevaplamaları istenmiştir. Öğretmenlerle birlikte belirlenen tarihte ölçekler teslim alınmıştır. Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarına uygulanacak olan kişisel bilgi formu ve ölçeklerden elde edilecek verilerin analizi SPSS-25 programı kullanılmıştır. Araştırmanın temel amaçları doğrultusunda yapılan korelasyon analizi için ölçeklerden alınacak ortalama puanlarının dağılımları incelenmiş ve dağılımların normallığı test edilmiştir. Araştırmada ayrıca demografik değişkenler ile ölçeklerden elde edilecek puanların karşılaştırılması amacıyla fark analizleri yapılmıştır. Benzer şekilde dağılımlar normal olduğu için iki grubun karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çocukların “Çocuğumun Yaratıcı Düşüncesi: Yetişkin Algı Ölçeği (YAÖ)” ve “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Ölçeğinden” aldıkları puanların cinsiyet, okul öncesi eğitime devam süresi, okul türü, anne mesleği, baba mesleği, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi ve öğretmenin kıdemi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ve yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi / Cinsiyet

Tablo 1. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Bağımsız Örneklem (Independent-Sample) t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	t	sd	p
Yaratıcı Düşünme	Kız	214	88,54	1,69	398	0,091

Becerileri Ölçeği	Erkek	186	84,94			
Motivasyon Ölçeği						
Bilişsel Sebat	Kız	214	19,34	1,64	398	0,102
	Erkek	186	18,67			
Kaba Motor Sebat	Kız	214	18,94	2,36	398	0,019*
	Erkek	186	17,93			
Yetişkinle Sosyal Sebat	Kız	214	19,22	1,41	398	0,159
	Erkek	186	18,63			
Çocuklarla Sosyal Sebat	Kız	214	22,23	1,59	398	0,111
	Erkek	186	21,45			
Üst Düzey Memnuniyet	Kız	214	18,37	2,14	398	0,033*
	Erkek	186	17,46			
Olumsuz Tepki	Kız	214	30,27	1,97	398	0,050
	Erkek	186	28,99			
Genel Yeterlik	Kız	214	18,09	1,37	398	0,171
	Erkek	186	17,49			

*p<0,05

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde kaba motor sebat ve üst düzey memnuniyet alt boyutlarında kız çocukların lehine anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır (p<0.05).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi / Okul Öncesi Eğitime Devam Süresi

Tablo 2. Çocukların YDB Düzeylerinin Okul Öncesi Eğitimi Alma Sürelerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Eğitim Süresi	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark
Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği	Eğitim almadı	189	84,38	3-396	1,99	0,116	---
	1 yıl	128	89,39				
	2 yıl	72	89,51				
	3 yıl	11	82,73				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	Eğitim almadı	189	18,65	3-396	1,48	0,219	---
	1 yıl	128	19,55				
	2 yıl	72	19,22				
	3 yıl	11	18,09				
Kaba Motor Sebat	Eğitim almadı	189	18,53	3-396	1,32	0,266	---
	1 yıl	128	18,88				
	2 yıl	72	17,71				
	3 yıl	11	17,55				
Yetişkinle Sosyal Sebat	Eğitim almadı	189	18,59	3-396	1,13	0,337	---
	1 yıl	128	19,46				
	2 yıl	72	19,03				
	3 yıl	11	18,46				
Çocuklarla Sosyal	Eğitim almadı	189	21,53	3-396	0,66	0,574	---

Sebat	1 yıl	128	22,33				
	2 yıl	72	21,96				
	3 yıl	11	21,73				
Üst Düzey Memnuniyet	Eğitim almadı	189	17,73				
	1 yıl	128	18,47	3-396	0,96	0,411	---
	2 yıl	72	17,67				
	3 yıl	11	17,46				
Olumsuz Tepki	Eğitim almadı	189	29,64				
	1 yıl	128	30,10	3-396	0,41	0,745	---
	2 yıl	72	29,13				
	3 yıl	11	28,91				
Genel Yeterlik	Eğitim almadı	189	17,33				
	1 yıl	128	18,39	3-396	1,60	0,188	---
	2 yıl	72	18,04				
	3 yıl	11	18,00				

*p<0,05

Tablo 2’de görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri ve motivasyon düzeyleri okul öncesi eğitimi alma sürelerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi/ Okul Türü

Tablo 3. Çocukların YDB Düzeylerinin ve Motivasyon Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Okul Türlerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Okul Türü	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark (LSD)
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	MEB anaokulu	160	88,30				
	MEB anasınıfı	80	84,54	2-397	0,85	0,427	---
	Özel okul	160	86,59				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	Anaokulu	160	19,70				
	İlkokul	80	18,26	2-397	4,06	0,018*	1>2
	Özel okul	160	18,73				1>3
Kaba Motor Sebat	Anaokulu	160	18,93				
	İlkokul	80	18,20	2-397	1,51	0,222	---
	Özel okul	160	18,14				
Yetişkinle Sosyal Sebat	Anaokulu	160	19,61				
	İlkokul	80	18,16	2-397	3,77	0,024*	1>2
	Özel okul	160	18,68				1>3
Çocuklarla Sosyal Sebat	Anaokulu	160	22,21				
	İlkokul	80	20,84	2-397	2,23	0,109	---
	Özel okul	160	22,05				
Üst Düzey Memnuniyet	Anaokulu	160	18,36				
	İlkokul	80	17,16	2-397	2,15	0,118	---
	Özel okul	160	17,93				
Olumsuz Tepki	Anaokulu	160	30,26				
	İlkokul	80	29,34	2-397	1,08	0,340	---
	Özel okul	160	29,26				
Genel Yeterlik	Anaokulu	160	18,36				
	İlkokul	80	16,56	2-397	4,57	0,011*	1>2
	Özel okul	160	17,91				1>3

*p<0,05

Tablo 3'te görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri devam ettikleri okul türüne göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde bilişsel sebat, yetişkinle sosyal sebat ve genel yeterlik alt boyutlarında MEB anaokulunda öğrenim gören çocuklar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi/ Anne Mesleği

Tablo 4. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Anne Mesleklerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Bağımsız Örneklem (Independent-Sample) t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Anne Meslek	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark (LSD)
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	Profesyonel Meslekler	105	92,25	5-394	3,50	0,004*	1>6 3>6
	Yardımcı Profesyoneller	17	91,00				
	Memur	50	89,20				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	92,05				
	İşçi	9	84,44				
	Çalışmıyor	199	82,67				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	Profesyonel Meslekler	105	19,87	5-394	2,88	0,015*	1,2,3>6
	Yardımcı Profesyoneller	17	19,94				
	Memur	50	19,92				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	18,45				
	İşçi	9	19,11				
	Çalışmıyor	199	18,33				
Kaba Motor Sebat	Profesyonel Meslekler	105	19,28	5-394	1,32	0,253	---
	Yardımcı Profesyoneller	17	18,41				
	Memur	50	18,60				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	18,75				
	İşçi	9	18,66				
	Çalışmıyor	199	17,96				
Yetişkinle Sosyal Sebat	Profesyonel Meslekler	105	19,60	5-394	2,07	0,069	---
	Yardımcı Profesyoneller	17	19,76				
	Memur	50	19,38				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	19,65				
	İşçi	9	20,33				
	Çalışmıyor	199	18,28				
Çocuklarla Sosyal Sebat	Profesyonel Meslekler	105	23,51	5-394	3,74	0,003*	1,2>6
	Yardımcı Profesyoneller	17	22,94				
	Memur	50	21,44				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	21,45				
	İşçi	9	21,55				
	Çalışmıyor	199	21,07				
Üst Düzey Memnuniyet	Profesyonel Meslekler	105	18,75	5-394	2,74	0,019*	1,2,3>6
	Yardımcı Profesyoneller	17	19,23				
	Memur	50	18,78				
	Esnaf/Serbest Meslek	20	17,70				
	İşçi	9	18,33				

	Çalışmıyor	199	17,21				
Olumsuz Tepki	Profesyonel Meslekler	105	31,06				
	Yardımcı Profesyoneller	17	30,94				
	Memur	50	31,00	5-394	2,87	0,015*	1,2,3>6
	Esnaf/Serbest Meslek	20	29,25				
	İşçi	9	30,00				
	Çalışmıyor	199	28,52				
Genel Yeterlik	Profesyonel Meslekler	105	18,86				
	Yardımcı Profesyoneller	17	19,11				
	Memur	50	18,80	5-394	3,80	0,002*	1,2,3>6
	Esnaf/Serbest Meslek	20	17,90				
	İşçi	9	16,55				
	Çalışmıyor	199	16,95				

*p<0,05

Tablo 4'te görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri annesi profesyonel mesleklerde çalışan çocukların lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda annesi profesyonel meslekler, yardımcı profesyoneller ve memur olarak görev yapan çocuklar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir (p<0,05).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi/ Baba Mesleği

Tablo 5. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Baba Mesleklerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Baba Meslek	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark (LSD)
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	Profesyonel Meslekler	138	92,33				
	Yardımcı Profesyoneller	28	88,82				1>5
	Memur	72	89,40	4-395	9,70	0,000*	1>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	84,05				2,3,4>5
	İşçi	40	70,65				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	Profesyonel Meslekler	138	19,78				
	Yardımcı Profesyoneller	28	20,46				1,2,3>5
	Memur	72	19,97	4-395	8,75	0,000*	1,2,3>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	18,07				
	İşçi	40	16,63				
Kaba Motor Sebat	Profesyonel Meslekler	138	19,14				
	Yardımcı Profesyoneller	28	19,36				1,2,3>5
	Memur	72	19,24	4-395	4,88	0,001*	1,2,3>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	17,68				
	İşçi	40	16,55				
Yetişkinle Sosyal Sebat	Profesyonel Meslekler	138	19,54				
	Yardımcı Profesyoneller	28	19,82	4-395	4,74	0,001*	1,2,3>5
	Memur	72	19,69				1,2,3>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	18,30				

	İşçi	40	16,93				
Çocuklarla Sosyal Sebat	Profesyonel Meslekler	138	22,91				
	Yardımcı Profesyoneller	28	23,43				
	Memur	72	22,65	4-395	9,09	0,000*	1,2,3>5 1,2>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	20,99				
	İşçi	40	18,45				
Üst Düzey Memnuniyet	Profesyonel Meslekler	138	18,94				
	Yardımcı Profesyoneller	28	18,75				
	Memur	72	18,32	4-395	7,83	0,000*	1,2,3>5 1,2>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	17,36				
	İşçi	40	15,10				
Olumsuz Tepki	Profesyonel Meslekler	138	31,04				
	Yardımcı Profesyoneller	28	31,04				
	Memur	72	30,89	4-395	8,87	0,000*	1,2,3>5 1,2,3>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	28,57				
	İşçi	40	25,18				
Genel Yeterlik	Profesyonel Meslekler	138	18,88				
	Yardımcı Profesyoneller	28	18,29				
	Memur	72	18,25	4-395	7,03	0,000*	1,2,3>5 1>4
	Esnaf/Serbest Meslek	122	17,11				
	İşçi	40	15,20				

*p<0,05

Tablo 5'te görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri babası profesyonel mesleklerde çalışan çocukların lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda babası profesyonel meslekler, yardımcı profesyoneller ve memur olarak görev yapan çocuklar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir (p<0.05).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi / Anne Öğrenim Düzeyi

Tablo 6. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Anne Öğrenim Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Anne Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark LSD
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	İlkokul	18	75,38				
	Ortaokul	25	76,52				4>1
	Lise	123	83,96	3-390	7,10	0,000*	4>2 4>3
	Üniversite	228	90,51				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	İlkokul	18	16,67				4>1
	Ortaokul	25	17,04				4>2
	Lise	123	18,41	3-390	8,04	0,000*	4>3
	Üniversite	228	19,78				
Kaba Motor Sebat	İlkokul	18	16,17				4>1
	Ortaokul	25	17,56	3-390	4,23	0,006*	4>2
	Lise	123	17,85				4>3

	Üniversite	228	19,01				
Yetişkinle Sosyal Sebat	İlkokul	18	16,89	3-390	4,04	0,008*	4>1
	Ortaokul	25	17,76				4>2
	Lise	123	18,49				4>3
	Üniversite	228	19,49				
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlkokul	18	20,22	3-390	5,80	0,001*	4>1
	Ortaokul	25	19,44				4>2
	Lise	123	21,11				4>3
	Üniversite	228	22,64				
Üst Düzey Memnuniyet	İlkokul	18	17,06	3-390	5,54	0,001*	4>1
	Ortaokul	25	15,52				4>2
	Lise	123	17,39				4>3
	Üniversite	228	18,55				
Olumsuz Tepki	İlkokul	18	27,06	3-390	6,10	0,000*	4>1
	Ortaokul	25	27,04				4>2
	Lise	123	28,54				4>3
	Üniversite	228	30,75				
Genel Yeterlik	İlkokul	18	17,17	3-390	5,99	0,001*	4>1
	Ortaokul	25	16,96				4>2
	Lise	123	16,63				4>3
	Üniversite	228	18,56				

*p<0,05

Tablo 6'da görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri annesi üniversite mezunu olan çocukların lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda anneleri üniversite mezunu olan çocuklar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir (p<0.05).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi/ Baba Öğrenim Düzeyi

Tablo 7. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Baba Öğrenim Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Baba Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark LSD
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	İlkokul	11	73,91	3-389	7,57	0,000*	
	Ortaokul	15	68,27				4>1
	Lise	127	84,21				4>2
	Üniversite	240	89,72				
Motivasyon Ölçeği							
Bilişsel Sebat	İlkokul	11	16,18	3-392	7,77	0,000*	3,4>1
	Ortaokul	15	15,47				3,4>2
	Lise	127	18,55				4>3
	Üniversite	240	19,54				
Kaba Motor Sebat	İlkokul	11	17,46	3-392	4,77	0,003*	4>1
	Ortaokul	15	15,27				4>2
	Lise	127	17,87				4>3
	Üniversite	240	18,93				
Yetişkinle Sosyal Sebat	İlkokul	11	15,46	3-392	8,00	0,000*	4>1
	Ortaokul	15	15,20				3,4>2
	Lise	127	18,66				4>3
	Üniversite	240	19,41				
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlkokul	11	20,27	3-392	7,99	0,000*	4>1
	Ortaokul	15	17,47				3,4>2
	Lise	127	20,93				4>3
	Üniversite	240	22,60				
Üst Düzey	İlkokul	11	16,64	3-392	5,79	0,001*	4>1

Memnuniyet	Ortaokul	15	14,33				3,4>2 4>3
	Lise	127	17,41				
	Üniversite	240	18,42				
Olumsuz Tepki	İlkokul	11	25,73	3-392	7,18	0,000*	4>1 3,4>2 4>3
	Ortaokul	15	24,93				
	Lise	127	28,56				
	Üniversite	240	30,58				
Genel Yeterlik	İlkokul	11	17,36	3-392	6,51	0,000*	4>2 4>3
	Ortaokul	15	15,00				
	Lise	127	16,76				
	Üniversite	240	18,47				

*p<0,05

Tablo 7’de görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri babası üniversite mezunu olan çocukların lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde tüm alt boyutlarda babaları üniversite mezunu olan çocuklar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir (p<0.05).

Yaratıcı Düşünme Becerisi ve Motivasyon Düzeyi/ Öğretmenin Kıdemi

Tablo 8. Çocukların YDB ve Motivasyon Düzeylerinin Öğretmenlerin Kıdemine Göre Karşılaştırılmasına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Öğretmenin Kıdemi	n	$\bar{X}$	Sd	F	p	Fark LSD
Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği	1-3	44	84,25	3-396	3,69	0,012*	4>1 4>3
	4-10	131	87,68				
	11-20	167	84,26				
	21 ve üzeri	58	94,52				
Motivasyon Ölçeği	1-3 yıl	44	19,41	3-396	1,69	0,170	
	4-10 yıl	131	19,26				
	11-20 yıl	167	18,51				
	21 ve üzeri yıl	58	19,69				
Kaba Motor Sebat	1-3 yıl	44	18,48	3-396	2,47	0,062	
	4-10 yıl	131	18,79				
	11-20 yıl	167	17,86				
	21 ve üzeri yıl	58	19,48				
Yetişkinle Sosyal Sebat	1-3 yıl	44	19,00	3-396	1,59	0,192	
	4-10 yıl	131	19,29				
	11-20 yıl	167	18,44				
	21 ve üzeri yıl	58	19,60				
Çocuklarla Sosyal Sebat	1-3 yıl	44	21,95	3-396	1,48	0,219	
	4-10 yıl	131	22,21				
	11-20 yıl	167	21,29				
	21 ve üzeri yıl	58	22,69				
Üst Düzey Memnuniyet	1-3 yıl	44	17,91	3-396	4,97	0,002*	4>1 4>2 4>3
	4-10 yıl	131	18,04				
	11-20 yıl	167	17,27				
	21 ve üzeri yıl	58	19,72				
Olumsuz Tepki	1-3 yıl	44	29,64	3-396	3,62	0,013*	4>1 4>2 4>3
	4-10 yıl	131	29,92				
	11-20 yıl	167	28,73				
	21 ve üzeri yıl	58	31,89				
Genel Yeterlik	1-3 yıl	44	17,59	3-396	3,29	0,021*	4>1

4-10 yıl	131	18,11	4>2
11-20 yıl	167	17,18	4>3
21 ve üzeri yıl	58	19,17	

*p<0,05

Tablo 8’de görüldüğü üzere, çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenleri olan çocuklar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukların motivasyon düzeylerinde üst düzey memnuniyet, olumsuz tepki, genel yeterlik alt boyutlarında 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenleri olan çocukların lehine anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir (p<0.05).

Yaratıcı Düşünme Becerileri/ Motivasyon

Tablo 9. Çocuklarının Motivasyon Düzeyleri ve Yaratıcı Düşünme Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Korelasyon Analizi Sonuçları

		Yaratıcı Düşünme Becerileri
Bilişsel Sebat	r	0,720
	p	0,000**
	n	400
Kaba Motor Sebat	r	0,719
	p	0,000**
	n	400
Yetişkinle Sosyal Sebat	r	0,640
	p	0,000**
	n	400
Çocuklarla Sosyal Sebat	r	0,702
	p	0,000**
	n	400
Üst Düzey Memnuniyet	r	0,693
	p	0,000**
	n	400
Olumsuz Tepki	r	0,724
	p	0,000**
	n	400
Genel Yeterlik	r	0,553
	p	0,000**
	n	400

**p<0,01

Tablo 9 incelendiğinde, yaratıcı düşünme düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Motivasyon ölçeğinin alt boyutları dikkate alındığında çocukların yaratıcı düşünme ölçeğinden aldıkları puanlar ile bilişsel sebat, kaba motor sebat, yetişkinle sosyal sebat, çocuklarla sosyal sebat, üst düzey memnuniyet, olumsuz tepki ve genel yeterlik alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında genel olarak pozitif yönde ve üst düzeyde anlamlı ilişkiler mevcuttur.

Yaratıcı Düşünme Beceri Düzeyleri ve Motivasyon Düzeyleri Regresyon Analizi

Tablo 10. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Beceri Düzeylerinin Motivasyon Düzeylerini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	B	S.E	β	t	p
--	---	-----	---------	---	---

Kesme Noktası (Intercept)	52,93	3,65			0,000*
Yaratıcı Düşünme Becerileri	1,05	0,04	0,79	25,61	0,000*
R=0,79 R ² =0,62					
F(1,398)=655,84 p=0,000*					

*p<0,05

Tablo 10’da görüldüğü üzere, okul öncesi çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerinin motivasyonlarını pozitif yönde etkilediğini göstermektedir. Standart B katsayısı dikkate alındığında okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcı düşünme düzeyleri 1 standart birim arttığında motivasyon düzeylerinin 0,79 standart birim arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

Araştırmada okul öncesi dönem çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyon düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile motivasyonları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına benzer şekilde farklı çalışma grupları ile yapılan çalışmalarda cinsiyetin yaratıcı düşünme becerilerinde anlamlı bir fark yaratmadığını tespit eden araştırmalar mevcuttur (Çeliköz, 2017; Çiçekler, Akyüz, Baydemir, Gönen ve Arslan, 2011; Dülger 2019; Gedik, 2020; Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu, 2020; Öncü, 2000; Siper Kabadayı, 2019; Uçar, 2021). Araştırma sonuçlarının aksine bazı çalışmalarda ise kız çocuklarının lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Prieto, Parra, Ferrando, Ferrandiz, Bermejo ve Sanchez, 2006; Erten Tatlı, 2017). Buradan hareketle cinsiyet dışındaki değişkenlerin de yaratıcı düşünmeyi etkilediği söylenebilir. Dolayısıyla farklı faktörlerin bir arada ele alınmasının, yaratıcı düşünme becerisinin çocuğun cinsiyeti ile ilişkisinin net bir şekilde anlaşılması açısından daha detaylı sonuçlar elde edilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada kız çocukların motivasyon ölçeği alt boyutlarından kaba motor sebat, üst düzey memnuniyet düzeyleri erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde bazı çalışmalarda kız çocuklarının motivasyon düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Brody, Scheiner, Dimri Ben Ari, Tzadok, Van Der Aalsvoort ve Lepola, 2018; Kalaylı ve Gültekin Akduman, 2024, Özbey, 2018a; Özbey ve Dağlıoğlu, 2017; Öner ve Özbey, 2023; Özsoy, 2023; Uzun ve Keleş, 2010). Araştırma sonuçlarının aksine; çocukların motivasyon düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Gözübüyük, 2020; Özbey, 2018b; Türkmen, 2019). Literatürdeki bazı çalışmalarda motivasyonun kız çocuklarının lehine görünmesi, çocukların tutum ve davranışlarına cinsiyet rollerinin yansımalarının bu çalışmalardaki örneklem gruplarında daha belirgin olmasından kaynaklanabilmektedir.

Araştırmada çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri okul öncesi eğitime devam etme süresine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu (2020), yaptıkları çalışmada okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık (toplam ve alt boyutlarında) düzeylerinde okul öncesi eğitime devam süresi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarının aksine okul öncesi eğitime devam etme süresinin çocuklarının yaratıcılığını etkilediğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Caynak, 2024; Dülger, 2019; Yaşar ve Aral, 2010; Yıldız, Özkal ve Çetingöz, 2003; Yuvacı, 2017). Çocukların planlarını gerçekleştirmek için malzemeleri yayabilecekleri, çalışabilecekleri, oynayabilecekleri ve tek başına ya da grup halinde yaratıcı olabilecekleri alanlara ihtiyaçları vardır. Okul öncesi eğitim kurumlarının bu erken çocukluk ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. Okul öncesi eğitimin süresi arttıkça yaratıcı düşünmenin

akıcılık ve zenginleştirme becerilerini geliştirmektedir (Aydın, 2019; Fox ve Schirrmacher, 2014). Okul öncesi eğitime devam süresinin yaratıcılık üzerinde anlamlı farklılık oluşturmamasına; okul dışı ortamda ailenin çocukla etkileşimi, öğretmenlerin sınıf içi ve dışı etkinliklerinin niteliği ve öğretmen ve çocuk arasındaki etkileşim gibi faktörler sebep olabilmektedir. Bu durum okul öncesi eğitim programında yaş grubu farkı olmaması ve uygulamaların her yıl aynı olmasından da kaynaklanabilmektedir (Özsoy, 2023, s. 74).

Araştırmada çocukların motivasyon düzeylerinin okul öncesi eğitim alma sürelerine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunun aksine, okul öncesi eğitime devam süresinin çocukların motivasyonları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Gözübüyük, 2020; Köyceğiz ve Özbey, 2019; Özsoy, 2023; Türkmen, 2019). Çocuğun okul öncesi eğitimi alma süresi arttıkça günlük yaşamla başa çıkmasını sağlayan pek çok becerisi gelişmesi ve içsel motivasyonunun artması beklenmektedir. Ancak Tablo 2' yi incelediğimizde, çocukların eğitim alma süreleri arttıkça motivasyonlarının düştüğü görülmektedir. Okullarda program odaklı olduğu ve çocuklara seviyelerine göre farklı eğitim verilmediği sürece çocukları motive etmek çok zordur. Her çocuğa aynı hedefleri koymak yerine onların seviyesine göre ulaşılabilir hedefler koymak çocuklarda içsel motivasyonu artıracaktır.

Araştırmada çocukların yaratıcı düşünme beceri düzeyleri okul öncesi eğitimi aldıkları kurumların türüne göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde; okul türünün yaratıcılık düzeyini etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Gökmen ve Çapan, 2019; Yuvacı, 2017). Araştırma sonuçlarının aksine çocukların yaratıcılık düzeylerinde özel okul çocukları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar bulunmaktadır (Çiçekler vd., 2011; Barışık, 2019). Saçar (2019), kasabada yaşayan ortaokul öğrencilerinin köy, ilçe ve il merkezinde yaşayan öğrencilerden daha yaratıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çocuğun yaşamına giren zengin ve farklı uyarıcıların, çocuğun yaratıcı düşünme yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunacağı bilinmektedir. Bu nedenle özel okulların imkan ve olanakları daha fazla olduğundan bazı çalışmalarda yaratıcılığın lehine olduğu görülmüştür.

Araştırmada MEB anaokuluna devam eden çocukların motivasyon alt boyutlarından bilişsel sebat, yetişkinle sosyal sebat ve genel yeterlik puanlarının anasınıfları ve özel okullardaki çocuklara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde; çocukların motivasyon düzeylerinin MEB anaokulunda devam eden çocuklar lehine anlamlı farklılık gösterdiğini tespit eden araştırmalar mevcuttur (Özbey, 2018b; Türkmen, 2019). Araştırma sonuçlarının aksine çocukların motivasyon düzeylerinde anasınıfına devam eden çocuklar lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar bulunmaktadır (Öner ve Özbey, 2023; Özsoy, 2023). Bu çalışmalardan yola çıkarak anasınıflarının fiziksel ortamı, materyalleri ve destek personeli anaokullarına göre daha sınırlı olduğu söylenebilir. Anasınıfları ilkokulun gölgesinde kalabilmekte, sınıfları oldukça küçük, çocuk sayısı daha fazla olabilmektedir. Tüm bu etmenler MEB anaokulunda öğrenim gören çocukların motivasyon düzeylerinin daha yüksek olmasına neden olabilir.

Araştırmada annesi çalışmayan çocukların diğer gruplara göre daha düşük bir yaratıcı düşünme düzeyine sahip oldukları, en yüksek yaratıcı düşünme düzeyine sahip çocuklar genel olarak annesi profesyonel mesleklerde çalışanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde, annenin çalışmasının çocukların yaratıcılık düzeyinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Çeliker, 2019; Çeliköz, 2017; Öztunç, 1999). Araştırmanın aksine Çomak (2022), 60-72 aylık çocukların yaratıcılık düzeylerinin annenin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Anneleri profesyonel meslek sahibi olan çocukların ortalama sonuçlarının yüksek olması, annelik tarzlarının şekillenmesinde mesleklerin etkili olduğunu göstermektedir. Annelerin meslekleri

çocuk gelişimi ve eğitimi konularında kendilerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir.

Araştırmada anneleri profesyonel meslekler, yardımcı profesyoneller ve memur olarak görev yapan çocukların motivasyon düzeylerinin, anneleri çalışmayan çocuklara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara benzer şekilde annenin çalışmasının motivasyon düzeyini etkilediği sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Gözübüyük, 2020; Özbey, 2018b; Özsoy, 2023). Araştırma sonucunun aksine; Kalaylı (2021), çocukların motivasyon düzeyleri anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde annenin çalışmasının etkili bir faktör olduğu görülmektedir. Bu durumun, annesi çalışan çocukların okula daha erken başlamaları, eğitim seviyesinin daha yüksek olup çocuğuyla daha kaliteli vakit geçirmesi, annenin çalışma durumundan kaynaklanan avantajların çocukla olan etkileşimine yansması gibi durumlardan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Araştırmada babası işçi olarak çalışan çocukların diğer gruplara göre daha düşük bir yaratıcı düşünme düzeyine sahip oldukları, en yüksek yaratıcı düşünme düzeyine sahip çocuklar genel olarak babası profesyonel mesleklerde çalışanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Babaların mesleklerinin çocuklarının yaratıcılığını etkilediğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Çakmak, 2005; Çeliköz, 2017; Uçar, 2021). Babaların eğitim alanındaki bilgi birikimi ve becerileri doğrultusunda çocuklarına daha faydalı olabilecekleri, evde çocukla geçirdikleri zamanı daha tatmin edici, bilinçli, etkili kullanabilecekleri ve çocuğa daha yeterli düzeyde destek olabilecekleri söylenebilir (Yaşar ve Aral, 2011). İlgili çalışmalara bakılarak, babanın mesleği çocuğun refah düzeyini ve çeşitli imkanları artıracaktır. Ayrıca babanın çocukla kaliteli zaman geçirmesini ve çocuğa olan ilgisini de olumlu yönde etkileyebileceğinden çocuğun yaratıcılığında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada babaları profesyonel meslekler, yardımcı profesyoneller ve memur olarak görev yapan çocukların motivasyon düzeylerinin, babaları esnaf/serbest meslek ve işçi olan çocuklara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna benzer şekilde; Özbey (2018b), çocukların motivasyon düzeylerinin “Çocuklarla Sosyal Sebat” ve “Üst Düzey Memnuniyet” alt boyutlarının ortalama puanları babaları profesyonel meslek grubunda ve işçi olan çocukların lehine anlamlı farklılık göstermekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Türkmen (2019) ve Gözübüyük (2020) çocukların motivasyon düzeylerinin babası profesyonel meslek sahibi olanların lehine anlamlı farklılık göstermekte olduğunu tespit etmişlerdir. Aktan (2012), tarafından yapılan araştırmada babası memur olan çocukların motivasyon düzeylerinin babası işçi olan çocuklara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunun aksine; Kalaylı (2021) ve Özsoy (2023) çocukların motivasyon düzeylerinin baba meslek türüne göre anlamlı farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan çalışmalara bakıldığında profesyonel meslek grubundaki babaların çocuklarının ihtiyaçlarını yeterince karşılayabildikleri, çocuklarına kaliteli ve düzenli zaman ayırabildikleri bunun da çocukların motivasyon düzeyini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırmada annesi üniversite mezunu olan çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde annenin üniversite mezunu olmasının çocukların yaratıcılık düzeyinde olumlu etkisi olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Ergen ve Akyol, 2012; Caynak, 2024; Yıldız, 2016). Yaşar ve Aral (2011), üniversite mezunu annelerin çocuklarının yaratıcılık puanının daha yüksek olmasının annelerin eğitim düzeyinin annelik tarzlarının şekillenmesinde etkili olabilmesinden kaynaklandığını ileri sürmüştür. Araştırma sonucunun aksine; Kemple ve Nissenberg (2000), çalışmasında çocukların yaratıcı düşünmesi ile anne- baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı fark bulamamıştır. Kemple ve Nissenberg (2000)’ e göre yaratıcı düşüncenin gelişiminde ailenin önemi büyüktür. Ailenin

yaratıcı düşünme üzerindeki etkisinin anne- baba eğitim düzeyinden çok ebeveyn tutum ve davranışlarıyla ilişkili olduğunu söylemektedir.

Araştırmada anneleri üniversite mezunu olan çocukların motivasyon düzeylerinin annesi ilkökul, ortaokul ya da lise mezunu olan okul öncesi dönem çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde, annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların motivasyon düzeylerinin de yükseldiğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Arda, 2016; Gözübüyük, 2020; Türkmen, 2019; Özsoy 2023). Araştırma sonuçlarının aksine; Özbey (2018b) ve Kalaylı (2021) çocukların anne öğrenim durumu değişkenine göre motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça annelerin çocuk gelişimi alanında bilgileri artmaktadır. Yüksek eğitilmiş anneler, çocuklarının tüm gelişim alanlarına daha duyarlı olup, çocuklarına farklı materyal ve ortamlar sunarak içsel motivasyonlarının artmasını sağlayabilmektedir.

Araştırmada babası üniversite mezunu olan çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız ve Karaman (2017), yaptıkları çalışmada babanın eğitim düzeyi arttıkça çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin de geliştiğini tespit etmişlerdir. Arıcı (2019), çalışmasında çocuğun yaratıcılığının babanın eğitim durumuna göre farklılaştığı ve aralarında orta düzey pozitif yönlü ilişki bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunun aksine; Ergen ve Akyol (2012) ve Gökmen (2017), babanın eğitim düzeyinin çocukların yaratıcılığında bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Günümüzde kadınların iş hayatına katılması ile birlikte babanın çocuk yetiştirme konusunda daha aktif görev aldığı söylenebilir. Babalar eğitim düzeyi arttıkça çocuk bakımı, gelişimi ve eğitimi konusunda kendilerini geliştirmektedirler. Babaların eğitim alanındaki bilgi ve becerilerine dayanarak çocuklarına daha faydalı oldukları, evde çocukla birlikte geçirdikleri zamanı çocuk için doyurucu, kaliteli ve verimli bir şekilde değerlendirdikleri söylenebilir.

Araştırmada babaları üniversite mezunu olan çocukların motivasyon düzeylerinin babası ilkökul, ortaokul ya da lise mezunu olan çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde, babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların motivasyon düzeylerinin de yükseldiğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Atay, 2014; Gözübüyük, 2020; Topçu, 2015;). Araştırmanın aksine; babanın öğrenim düzeyinin çocukların motivasyon düzeyini etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Kalaylı, 2021; Yıldırım ve Karataş, 2018). Babanın öğrenim durumunun artmasıyla çocukların eğitim durumlarıyla daha ilgili oldukları, çocuklarıyla iletişimlerinde daha hassas oldukları ve bunun da motivasyon üzerinde olumlu etkisi olacağı söylenebilir. Anne- baba öğrenim durumu arttıkça çocuğa sunulan sosyal ortam, eğitim ortamı ve materyallerin kalitesi artmakta ve çocukların motivasyon düzeyleri de artış gösterebilmektedir.

Araştırmada 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenleri olan çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kara (2007), 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşlerini aldığı çalışmada farklı kıdem yılına sahip öğretmenlerin, kendilerine sunulan soru veya yargılara verdikleri cevapların beşinde anlamlı farklılık bulunmuştur. 10 yıldan fazla hizmet süresine sahip tecrübeli öğretmenler, 5 yıldan az hizmet süresine sahip olanlara göre “oyun ortamı sağlanması”, “okul öncesi eğitim kurumu mekânlarında çeşitli renklerin kullanılması”, “müzeleri gezmek”, “sanat eseri üzerine konuşmak” maddelerinin yaratıcılığı geliştirdiğini daha fazla düşünmektedirler. Araştırma sonuçlarının aksine bazı çalışmalarda kıdemi daha az olan öğretmenlerin çocukların yaratıcılığını olumlu etkilediği sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Güven, 2014; Yenilmez ve Yolcu, 2007; Yuvacı, 2017). Araştırmanın sonucuna dayanarak mesleğinde deneyimli öğretmenlerin erken çocukluk eğitimindeki tecrübelerini çocuklarına aktarabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmada 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenleri olan çocukların üst düzey memnuniyet, olumsuz tepki ve genel yeterlik alt boyutlarındaki puanları, daha az kıdeme sahip öğretmenleri olan çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara benzer şekilde öğretmenin kıdeminin yüksek olmasının çocukların motivasyon düzeyini olumlu etkilediği sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Bekirler, 2022; Köyceğiz ve Özbey, 2019). Araştırma sonucunun aksine; Öner ve Özbey (2023), kıdem yılı 11-15 arasında olan öğretmenlerin çocuklarının motivasyon düzeyi, kıdem yılı 6-10 ve 1-5 arasında olan öğretmenlerin çocuklarının motivasyon düzeylerine göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. İlğan, Canoğlu, Karamert ve Şensoy (2018) yaptıkları çalışmalarında öğretmenlerin yaşları ilerledikçe çocuklarla birlikte olmaktan aldıkları zevkin arttığını sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç, öğretmenlerin deneyimleri arttıkça mesleğe uyumlarının ve hoşgörü düzeylerinin arttığını göstermektedir. Bu durumun çocukların motivasyon düzeylerinin üzerinde de olumlu bir etkisinin olduğu sonucuna varılabilir. Öğretmenin kıdem süresi çocukların motivasyon düzeylerinde etkili olabilmekle beraber sınıfta kullandığı öğretim yöntem ve teknikleri de önemlidir. Öğretmenin çocuğun öğrenmesine ilişkin bilgisi ve derslerde/etkinliklerde farklı öğrenme stillerini kullanması çocukların ders ve etkinliklere yönelik motivasyonunu artıran stratejilerden biridir. Örneğin; sınıftaki çocukların görsel, işitsel, mantıksal/matematiksel vb. öğrenme stillerinin belirlenmesi ve kullanılması tavsiye edilen öğretmen davranışlarından (Sarıcı Bulut, 2022).

Araştırma okul öncesi çocuklarının yaratıcı düşünme düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde; yaratıcılık ve motivasyon arasında yüksek düzeyde ve anlamlı ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. (Lew ve Cho, 2013; Deniz Çeliker, Tokcan ve Korkubilmez, 2015; Ayden ve İşgüzar, 2016; Ünal, Cambaz ve Akkaya 2021; Gayret ve Yıldız Çiçekler, 2021; Manoy ve Sari 2021). Çocuğun yaşına, ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına göre hazırlanan, yaratıcılığın gelişimini destekleyen özgür ortamlarda öğrenme fırsatlarının oluşturulması, çocuğun sorumluluk duygusu ve iç disiplininin geliştirilmesi yoluyla yapılan işe motivasyonunun sağlanması açısından önemlidir (Özbey, 2022).

Sonuç ve Öneriler

Çocukların yaratıcı düşünme düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi dönemde yaratıcı düşünme becerileri düzeyinin çocukların motivasyon düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı seviyede yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları, deneyimli öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların motivasyon ve yaratıcı düşünme düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle MEB özellikle kıdemi az olan öğretmenler için konferanslar, seminerler ve hizmet içi eğitimler düzenleyebilir. Öğretmenler arasındaki bilgi aktarımını kolaylaştırmak için okul içerisinde etkinlikler düzenlenebilir. Öğretmenler çocukların yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek için kullandıkları materyalleri ve yöntem, teknikleri çocuk odaklı olarak çeşitlendirebilirler. Böylece çocukların motivasyon düzeylerine de katkı sağlamış olacaktadırlar. Çalışmayan annelerin çocuklarının yaratıcı düşünme becerileri ve motivasyon düzeyleri çalışan annelerin çocuklarına göre daha düşük çıkmıştır. Çalışmayan anneler için çocukların okullarında ailelerin belirledikleri uygun gün ve saatlerde konu ile ilgili seminerler düzenlenebilir. Babanın eğitim düzeyinin çocukların yaratıcılık ve motivasyonlarına olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Babaların eğitim düzeyini artırmak amacıyla öğretmenlerle iş birliği dahilinde okullarda, halk eğitim merkezlerinde çocuk gelişimi ve eğitimi alanında eğitimler planlanabilir. Ailelere yönelik yaratıcılık ve motivasyon konulu uzaktan programlar oluşturularak istenildiği zaman

evde eğitime katılmaları sağlanabilir. Araştırmanın sonuçlarına öğretmenler tarafından doldurulan ölçekler ile ulaşılmıştır. Gelecek araştırmalarda ebeveynlerin gözlemlerine de yer verilerek çocuklarda yaratıcı düşünme becerileri ve motivasyona yönelik çeşitli çalışmalar yapılabilir. Çalışma nicel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüş olup, çocukların motivasyonunu ve yaratıcılığını inceleyen farklı bir çalışmaya nitel araştırma yöntemleri de eklenerek alanda bu konu ile ilgili yeni araştırmalar yapılabilir. Araştırmacılar çocukların yaratıcı düşünme becerilerini ve motivasyon düzeylerini artırmaya yönelik eğitim ortamlarında uygulanan destekleyici eğitim programları geliştirebilirler ve yaratıcılığı destekleyen programın motivasyona etkisi araştırılabilir.

Beyannameler

Teşekkür: Geçerli değil.

Yazarların katkıları: Yazar MY, makalenin tüm aşamalarında aktif bir şekilde çalışmıştır. Özellikle giriş, yöntem ve tartışma bölümlerinin hazırlanmasında, verilerin toplanmasında, özet ve abstract yazımında büyük katkı sağlamıştır. Yazar SÖ, araştırma verilerini analiz etmiş ve yorumlamıştır. Ayrıca, makalenin genel yazımına ve düzeltilmesine de katkıda bulunmuştur. Her iki yazar da makalenin son okumalarını yaparak incelemiş ve onaylamıştır.

Finansman: Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Onay ve Katılım İzni: Araştırmada veri toplamadan önce üniversite etik kuruluna başvurulmuş E- 77082166-302.08.01-677839 no'lu proje izni alınmıştır. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığına başvuru yapılmış ve izin alınmıştır. Katılımcılara onam formu sunulmuş ve gönüllü olanlar çalışmaya dahil edilmiştir.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar, dergi ile yayımlanan çalışmalarının telif hakkını korur. Çalışmalar **CC BY 4.0** lisansı altında lisanslanmıştır.

Kaynakça

- Aktan, S. (2012). *Öğrencilerin akademik başarısı, öz düzenleme becerisi, motivasyonu ve öğretmenlerin öğretim stilleri arasındaki ilişki*. (Yayın No. 311843) [Doktora tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Aktemur Gürler, S. & Özbey, S. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların motivasyon düzeyleri ile sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(1), 587-602.
- Aral, N. & Duman, G. (Ed.). (2014). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi*. Nobel Yayınevi.
- Arda, L. (2016). *Başarı odaklı motivasyon ölçeğinin ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayın No. 447591) [Yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Arıcı, S. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyleri ile çocuklarının yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 571702) [Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Atay, A. D. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerinin ve üstbilişsel farkındalıklarının incelenmesi*. (Yayın No. 372569) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Ayden, C., & İşgüzar, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri ve motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 201-218. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.346924>
- Aydın, A. (2010). *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, A. R. (2019). *Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi*. (Yayın No. 587092) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Barışık, A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin benlik saygıları ve yaratıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: İstanbul ili örneği*. (Yayın No. 547969) [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Bekirler, A. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin fen eğitimine yönelik öz yeterlik inançları ile çocukların bilim motivasyonu arasındaki ilişki ve fen etkinlikleri uygulamalarının incelenmesi*. (Yayın No. 763762) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Brody, D. L., Scheiner, E. Y., Dimri Ben Ari, M., Tzadok, Y., Van Der Aalsvoort, G. M., & Lepola, J. (2018). Measuring motivation in preschool children: A comparison of Israeli, Dutch and Finnish children. *Early Child Development and Care*, 190(2), 150- 160. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1459593>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Caynak, S. (2024). *Okul öncesi dönem çocuklarında uygulanan mutfak becerileri eğitiminin çocukların yaratıcılık düzeylerine etkisi*. (Yayın No. 852700) [Yüksek lisans tezi, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına devam eden 6 yaşındaki köy ve kent çocuklarının yaratıcılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Kırıkkale örneği)*. (Yayın No. 170315) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Çeliker, S. (2019). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının yaratıcılık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayın No. 598286) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>
- Çeliköz, N. (2017). Okulöncesi dönem 5-6 yaş çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25.
- Çiçekler, C. Y., Akyüz, E., Baydemir, G., Gönen, M., & Arslan, A. Ç. (2011). 5 Yaşındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Education Sciences*, 6(1), 1185- 1195.

Çomak, Z. (2022). *60-72 aylar arasındaki çocukların yaratıcılıkları ile öz- düzenleme, duyu düzenleme ve davranış düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 755851) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Davaslıgil, Ü. (2007). [Ders notu]. *Üstün zekâlıların eğitiminde yönetsel önlemler*, İstanbul Üniversitesi.

Deniş Çeliker, H., Tokcan A. & Korkubilmez, S. (2015). Fen öğrenmeye yönelik motivasyon bilimsel yaratıcılığı etkiler mi? *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 167- 192.

Dülger, A. (2019). *Okul öncesi resimli çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisi*. (Yayın No. 566997) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Eisenberg, N. (2010). Self-regulation and school readiness. *Early Education and Development*, 21(5), 681–698. <https://doi.org/10.1080/10409289.2010.497451>

Erdoğan, N. G. & Ünlüer, E. (2022). İlkokul 1-4 sınıf Türkçe çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin yaratıcı düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 110-132. <https://doi.org/10.55008/te-ad.1146008>

Ergen, Z. G. ve Akyol, A. K. (2012). Anaokuluna devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(2), 156-170.

Erten Tatlı, C. (2017). *Çocuklarda yaratıcı düşünme becerilerinin saptanması ve okul psikolojik danışmanlarının farkındalığının incelenmesi*. (Yayın No. 468280) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Field, A. (2013). *Discovering statistics using SPSS*. SAGE Publications.

Fox, J. E. & Schirmacher, R. (2014). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi*. (N. Aral & G. Duman, Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Gayret, H., & Yıldız Çiçekler, C. (2021). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60- 72 aylar Arasındaki Çocukların Motivasyon Düzeyleri ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of History School*, 55, 3937-3959. <https://dx.doi.org/10.29228/Joh.51819>

Gedik, F. N. (2020). *Anasınıflarında yabancı uyruklu akranlarıyla eğitim alan ve almayan çocukların dil gelişimi ve yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi*. (Yayın No. 638166) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

George, D., & Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.

Gökaydın, N. (1998). *Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gökmen, A., & Çapan, A. S. (2019). 60-84 aylık çocuklarda yaratıcı problem çözme becerilerinin incelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 3(1), 1-9.

Gözübüyük, A. (2020). *Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba- çocuk ilişkisi ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 610543) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Güven, Y. & Karasulu Kavuncuoğlu M. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-53.

Güven, Z. A. (2014). Ortaokul Türkçe derslerinde yaratıcı düşünme becerisinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 1-22. <https://doi.org/10.16992/ASOS.324>

Harter, S. (1981). A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components. *Developmental psychology*, 17(3), 300- 312. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.17.3.300>

İlğan, A., Canoğlu, Ö., Karamert, Ö., & Şensoy, Ç. P. (2018). Öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 482-504. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13985>

Kalaylı, A. (2021). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 700904) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Kalaylı, A., & Gültekin-Akduman, G. (2024). Çocukların motivasyon düzeyleri ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 14(1), 45-72. <https://doi.org/10.23863/kalem.2023.256>

Kara, A. (2007). *Okul öncesi dönemde 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri*. (Yayın No. 211385) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Kemple, K.M. & Nissenberg, S.A. (2000). Nurturing creativity in early childhood education: Families are part of it. *Early Childhood Education Journal*, 28(1), 67-71. <https://doi.org/10.1023/A:1009555805909>

Koyuncuoğlu, B. (2017). *Anasınıfına devam eden dört beş yaş çocukların yaratıcı düşünme becerilerine duyu eğitim programının etkililiğinin incelenmesi*. (Yayın No. 462538) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Köyceğiz, M., & Özbey, S. (2019), *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Motivasyon Düzeylerinin Problem Çözme Becerileri ve Öğretmenlerine İlişkin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Uluslararası Geleceğin Eğitimine Bakış Konferansı, 2-4 Mayıs 2019, Girne.

Lew, K., & Cho, J. (2013). Creativity analysis for smart specialist of the ubiquitous era. *International Journal Of Smart Home*, 7(4), 183- 194.

Manoy, J.T. & Sari, A. P. J. (2021). Students Creative Thinking Based On Motivation To Learn During Online Learning. *E3S Web of Conferences*, 328, 1-7. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202132806010>

Morrison, G. S. (2004). *Earlychildhood Education Today*. Pearson Merrill Prentice Hall.

Öncü, T. (2000). Anasınıfı (6 yaş) düzeyindeki çocukların şekilsel yaratıcılıklarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakülte Dergisi* 40(1-2), 25-34.

Öner, Ş., & Özbey, S. (2023). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal bilgiyi işleme becerileri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 10(31), 109-128. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7942186>

Özbey, S. (2018a). Okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki değer davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(16), 1-15. <https://doi.org/10.16991/inesjournal.1568>

Özbey, S. (2018b). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26-47. <https://doi.org/10.16992/ASOS.13361>

Özbey, S. (2022). Motivasyonun bileşenleri. S. Özbey ve H. E. Dağlıoğlu (Eds.), *Erken çocuklukta motivasyon* (s. 49-86). Nobel Yayıncılık.

Özbey, S. & Dağlıoğlu, H. E. (2017). Adaptation study of the motivation scale for the preschool children (DMQ18). *International Journal of Academic Research*, 4(2), 2348-7666.

Özkaya, N. G. (2020). *Yaratıcı düşünme becerileri açısından 14 yaş çocuk resimlerinde teknolojik imgeler ve semantik çözümleme*. (Yayın No. 644638) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Özsoy, Ş. Ö. (2023). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların yürütücü işlev becerileri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 821313) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Özünç, M. (1999). *Yaratıcı düşünce üzerinde ailenin etkisi*. (Yayın No. 74508) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Prieto, M. D., Parra J., Ferrando, M., Ferrandiz, C., Bermejo, M. R., & Sanchez, C. (2006). Creative abilities in early childhood. *Journal of Early Childhood Research*, 4(3), 277-290. <https://doi.org/10.1177/1476718X06067580>

Saçar, B. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin bilimsel yaratıcılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayın No. 592173) [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Sarıcı Bulut, S. (2022). Motivasyonu destekleyici rehberlik çalışmaları. Özbey, S. ve Dağlıoğlu E. H. (Eds.), *Erken çocuklukta motivasyon* (s. 239). Nobel Yayıncılık.

Seyis, S., Yazıcı, H. & Altun, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin motivasyonları ve duygusal zekaları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(197), 51-63.

Siper Kabadayı, G. (2019). *Robotik uygulamalarının okul öncesi çocukların yaratıcı düşünme becerileri üzerine etkisi*. (Yayın No. 584954) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Topçu, S. (2015). *Üstün ve normal zihin düzeyine sahip öğrencilerde içsel-dışsal motivasyon ve benlik saygı düzeyi arasındaki ilişki*. (Yayın No. 396619) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Tuncer, B. (2017). *Okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörler*. (Yayın No. 491444) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Türkmen, S. (2019). *60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile duygusal zeka ve benlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 535023) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Uçar, A. M. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn-çocuk okuma etkinlikleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 675690) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Uzun, N., & Keleş, Ö. (2010). Fen öğrenmeye yönelik motivasyonun bazı demografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 561- 584.

Ünal, G., Cambaz, H. Z. ve Akkaya, E. C. (2021). Motivasyon ile yaratıcılığın ortaokul öğrencilerinde bilişsel beceriler çerçevesinde incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 918-935. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.818521>

Üstündağ, T. (2003). *Yaratıcılığa yolculuk*. Pegem Akademi.

Yaşar, M. C., & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 201-209.

Yaşar, M. C., & Aral, N. (2011). Altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine sosyo- ekonomik düzey ve anne baba öğrenim düzeyinin etkisinin incelenmesi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 4(1), 137-145.

Yenilmez, K., & Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 95-105.

Yıldırım, H.İ. & Karataş, F. (2018). Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonları üzerine bir araştırma. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 7(3), 241-268. <https://doi.org/10.30703/cije.423383>

Yıldız, C. (2016). *60-66 aylık çocukların bakış açısı alma ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 435218) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>

Yıldız, C., & Karaman, N. G. (2017). Creativity and perspective taking in early childhood period. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 50(2), 33-58. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001396

Yıldız, V., Özkal, N., & Çetingöz, D. (2003). Okul öncesi eğitimi alan ve almayan 7-8 yaş grubu çocuklarda yaratıcı potansiyelin değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(13), 129-137.

Yuvacı, Z. (2017). *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerinin ve sınıf ortamlarının yaratıcılıklarına göre incelenmesi*. (Yayın No. 486042) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr>